

50-års jubilæum

I disse dage - for nøjagtig 50 år siden - var Budapest og Ungarn på alverdens medie-forsider, i nyhedsudsendelser på radio og TV.

Budapest - anno ultimo oktober 1956

En folkelig opstand havde rejst sig mod det ungarnske kommuniststyre. I titusindvis af borgere demonstrerede og forlangte et mere humant regime samt udmeldelse af Warszawa-pagten. Da systemet synes på vej til de-stabilisering, agerede Sovjetunionen anført af den daværende kommandant, den senere så berømte og frygtede KGB-chef og ministerpræsident Juri Andropov (forresten Mikhail Gorbatsjovs mentor!).

I perioden 23.oktober - 4.november 1956 kæmpede mange ungarere tappert, men forgæves mod Warswawa-pagtens styrker, der var kommet "broder-folket" til undsætning. Det blev en blodig statistik: Cirka 25-50.000 ungarere og 7.000 sovjetrussere mistede livet i Budapests områder. Omsider blev det kommunistiske styre stabiliseret og fra 1957-87 regerede Janos Kadar på det ejendommelige koncept "Gullasch-kommunismen".

En ungarnsk flygtning

Denne oprørs-borgerkrig i oktober 1956 medførte i titusindvis af ungarere, der flygtede til de nærmeste europæiske lande. Nogle få tusinde kom til Danmark, hvor de blev modtaget med meget goodwill. Den senere integration forløb stortset meget vellykket; ifølge ungarerne selv, fordi de var 100 pct. indstillet på at blive danske.

De fleste flygtninge drog mod Østrig, den gamle partner i det store Østrig-Ungarnske kejserdømme. I mit barndomshjem modtog vi en ungarnsk flygtning i en sommer-periode. Det var sundt og lærerigt for mig og jeg glemmer aldrig denne jævnaldrende drengs beretninger om de faktiske forhold i Budapests gader og områder i disse dage for 50 år siden. Dette blev støttet op af Andreas' moders pertentlige og udførlige korrespondancer med grundige beskrivelser af såvel baggrund som hele flugten fra Budapest over den minerede og pigtrådsophængte grænse mellem Ungarn og Østrig.

Budapest - anno ultimo oktober 2006

Det burde have været en stor fest for befrielse, for demokrati, for NATO-medlemskab, for EU-medlemskab osv.osv. - Ungarn er i dag et af det tidligere Østeuropas mest fremgangsrige økonomiske lande. - Troede vi!

Den socialistiske premierminister, Ferenc Gyurcsany, indrømmede for nylig at have løjet om sit lands katastrofale økonomiske situation op til parlamentsvalget i april, hvor han vandt en komfortabel sejr. Han fejrede sammen med mange europæiske ledere onsdag d. 23. oktober 2006 (i dag) 50-års fødselsdagen. Det var desværre ikke en fest, men derimod talrige voldelige demonstrationer mod det siddende styre. Politi med vandkanoner kæmpede voldsomt og vedholdent mod demonstranterne i Budapests gader og pladser. Nærmest symbolsk beslaglagde og besatte oprørerne en gammel tank fra oktober 1956.

Budapest - 1. august 2005

Jeg gæstede denne smukke og stolte by ved Donau nogle dage. Det var et interessant syn på mange måder. Blandt andet en lille eksklusiv guidet tour med 4 amerikanere og jeg selv i en kleinbus førte os rundt en rolig og smuk august-søndag i mange af Budapests interessante områder.

På vejen hjem spurgte jeg den cirka 35-årige mandlige ungarnske guide: "Hvorfor har Ungarn en af verdens højeste selvmordsrater?" - På det tidspunkt var vi alene i vognen, undtaget chaufføren. Han kiggede længe på mig og svarede til sidst på engelsk: "Der er desværre noget selvdestruktivt i vores nationalkarakter!"

Begivenhederne i 1956 og 2006 koblet op på minderne om Andreas (den ungarnske dreng i 1960), som jeg mødte 7 år senere i det smukke Wienerwald i Wiens forstæder....altsammen fik mig til at reflektere intensivt denne efterårsdag i det trygge Danmark. Overskrifter og billeder (jf. nedenfor) fra den 50 års-fødselsdag, der burde have været en mega festdag, var den sørgelige kulisse.